

به اصل ۲۷ قانون اساسی وجود داشته باشد. لازم است رویکردی را که فکر می‌کنیم منطبق تر است با مبانی جمهوری اسلامی، تقویت کنیم. متأسفانه تصمیم‌گیر در خصوص مواردی مثل اصل ۲۷ و موارد مشابه عموماً بازیچه نحل‌های سیاسی کشور شده است. این گروه‌های سیاسی زمانی که در رأس قدرت قرار ندارند این موضوع را مطالبه می‌کنند؛ اما وقتی به قدرت می‌رسند مواردی را که فکر می‌کنند زمینه نقد آن‌ها را میان مردم فراهم و آنان را محدود می‌کند، پیگیری نمی‌کنند».

وی ادامه داد: «باید در چارچوب مبانی قانون اساسی موضوع آزادی تجمعات را بررسی کنیم. اگر مبانی قانون اساسی جمهوری اسلامی را از ابعاد مختلف نگاه کنیم تکلیف اصل ۲۷ روشن می‌شود. اگر بپذیریم امر به معروف و نهی از منکر از حقوق بلکه از وظایف ملت و از وظایف جمعیتی است که در این سرزمین زندگی می‌کنند، اصل ۲۷ یکی از مهم‌ترین بسترهای اجرای این حق یا تکلیف همگانی است. اگر بحث نصیحه الأئمه المسلمین را بپذیریم، باز یکی از ابزارها و بسترهایش می‌تواند اصل ۲۷ باشد. اگر بحث نصح عمومی و بحث دعوت به خیر را بپذیریم باز این می‌تواند یکی از مصادیق آن باشد. اگر بحث نظارت مردم بر حاکمیت و هدایت حاکمیت در جهت اهداف و آرمان‌های نظام سیاسی را بپذیریم، اصل ۲۷ قانون اساسی می‌تواند کمک‌کننده به آن باشد؛ بنابراین مبانی قانون اساسی، ما را به سمت اجرای اصل ۲۷ و خوانش صحیحی از این اصل هدایت می‌کند».

عدم حمل سلاح با اطلاع وزارت کشور آزاد اعلام کرده بود. شورای نگهبان به این قسمت اخیر ایراد گرفت و آن را مغایر با اصل ۲۷ تلقی کرد».

دکتر محمد بهادری جهرمی ضمن بررسی نظر شورای نگهبان در رابطه با اصل ۲۷ قانون اساسی، افزود: «شورای نگهبان در سال ۱۳۶۰ از برگزاری تجمعات حمایت کرده است. بر اساس نظر شورای نگهبان آن قسمت از تبصره ۲ ماده ۶ که راهپیمایی در معابر عمومی را منوط به کسب اجازه قبلی از وزارت کشور دانسته، با توجه به اینکه اصولاً راهپیمایی در غیرمعابر عمومی مصداق ندارد و طبق اصل ۲۷ قانون اساسی تشکیل راهپیمایی بدون حمل سلاح در صورتی که مخل مبانی اسلام نباشد، بدون قید دیگری آزاد است، مغایر قانون اساسی است». شورای نگهبان رویکرد و اعلام نظر صریحی کرده که با ظاهر اصل بسیار تفاوت دارد. حالا بخشی از حاکمیت، بخشی از قدرت سیاسی، بر سیستم مجوز قبلی اصرار می‌کند و بخش دیگر می‌ماند که این‌طور صریحاً نظر داده و به‌عنوان اسناد رسمی ثبت شده است».

اجرای اصل ۲۷ تابع قدرت طلبی گروه‌های سیاسی

قائم‌مقام پژوهشکده شورای نگهبان با اشاره به بخش اول صحبت‌های خود در رابطه با روند تاریخی تصویب اصل ۲۷ قانون اساسی، افزود: «همان‌طور که در قانون اساسی این دو رویکرد بود فکر می‌کنم در اجرا هم این دو نگاه کلان را نسبت

۹۹ در مورد رویکردهای آزادی اجتماعات همه جای دنیا این‌طور نیست که مردم پس از اطلاع دادن به نهاد مسئول امکان برگزاری تجمع داشته باشند. بعضی از کشورها مثل ایتالیا فقط محل و موضوع را اطلاع می‌دهند و در بعضی دیگر از کشورها مثل آمریکا و آلمان حتی اطلاع هم نمی‌خواهد. ۶۶

هم آزادی اجتماعات پررنگ‌تر فرض شده است و رویکردشان تعقیبی است؛ یعنی هرکسی می‌تواند این تجمعات را سازمان‌دهی کند، منتها اگر در چارچوب‌هایی که برای تجمعاتشان طراحی شده، چه از حیث عبور و مرور و نظم شهری و چه مسائل امنیتی و سایر موارد تخلفی رخ دهد، پیگیری می‌کنند. برخی کشورها رویکرد کسب مجوز قبلی را دارند که در قانون فعلی ما هم به این شکل است».

وی با بررسی قانون احزاب مصوب سال ۱۳۶۰ ادامه داد: «استنباط من این است که در برهه‌هایی از تاریخ سیاسی جمهوری اسلامی ایران بخش‌هایی از حاکمیت با رویکرد هماهنگ با ظاهر اصل همراهی داشتند. از جمله در همان قانون سال ۶۰ قانون‌گذار تجمعات را دو قسمت کرده بود، در یک قسمت رویکرد اطلاع قبلی را لازم دانسته بود و در قسمتی کسب مجوز، عبارتش این بود که تشکیل اجتماعات را منوط به کسب مجوز کرده بود و اینکه برگزاری راهپیمایی‌ها را به شرط